

KESKIAIKA – RATSUVÄEN VALTAKAUSI

- keskiajalla sodankäynti muodostui etupäässä pienehköjen panssaroitujen ritariarmeijoiden väliseksi yhteenotoiksi
 - * tarve saada ratsuväkeä synnytti koko läänityslaitosjärjestelmän
 - * ammattisotilas ylivoimainen jalkaväkeen verrattuna:
 - hallitsijoiden pakko turvautua niihin
 - + varakkaiden aatelisten korvaamattomuus heikensi hallitsijoiden valtaa

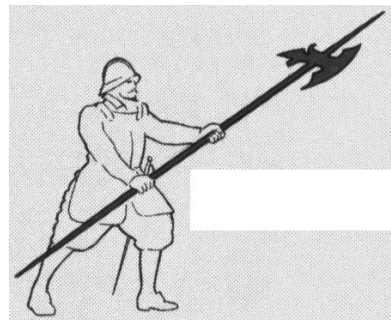
RITARI KOHTAA VOITTAJANSA

ENGLANNIN PITKÄJOUSIMIEHET

- 1330-l alkoi Englannin ja Ranskan välillä ns. 100-vuotinen sota
 - * taustalla kiista Engl. kuninkaan feodaalioikeuksista Ranskassa
 - englantilaiset tehneet halvoista jousimiehistä armeijansa päävoiman
 - * aseena walesilainen pitkäjousi (2m, marjakuusesta)
 - * jousiammunnasta tehty kansallishyve (tarkkuus, nopeus)
 - v. 1346 40000 raskasaseisen ranskalaisen ritarin armeija iski Englannin 13000 miehisen armeijan kimppuun Crécy luona Ranskassa
 - * jalkaisin taistelleiden ritarien tukemat pitkäjousimiehet teurasivat valtaosan kohti rynnänneistä ranskalaisritareista näiden pääsemättä juuri koskaan käsikähmään asti
 - sama kuvio toistui 10 vuotta myöhemmin Poitiersissa ranskalaisten saadessa uuden verisen selkäsaunan
- ⇒ ritariarmeija haavoittuvainen hyvistä asemista suunnatuille nuolille

SVEITSILÄISET

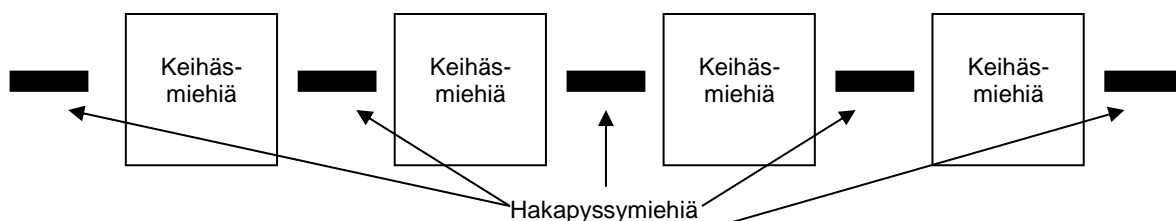
- Alppien laaksojen sveitsiläisistä tuli keskiajan lopulla Euroopan halutuin palkkasoturivoima (paavilla yhä sveitsiläiskaarti!)
 - * elanto niukkaa: palkkasoturiksi elantoa hankkimaan
- köyhyyden takia ei juuri suojavarusteita ja aseina keihäät, joista sveitsiläiset kehittivät pelottavia ritarintappajia:
 - * hilpari: n. 2,5m pitkällä varrella varustettu kirves, jolla saattoi myös pistää tai vetää ritarin alas satulasta
 - * pertuska: n. 5 m pitkä keihäs, jolla saattoi myös lyödä ja vetää ratsumiehen alas
- sveitsiläiset sekä hyökkäyksessä että puolustuksessa kuin valtava siili, jonka kimppuun käyminen oli itsemurha

⇒ sveitsiläiset lyömättömiä, kunnes saivat 1500-l vastaansa tuliaseet

TULIASEET – HUSSILAISET JA ESPANJA

- ruudin käyttö keksittiin Kiinassa jo ennen ajanlaskumme alkua
 - * Euroopassa sen keksi engl. munkki Roger Bacon 1200-l:n puolivälissä
 - * sodankäyntiin sovellutus tykkien muodossa 1300-l:n alussa
 - + 1. tykit kivikuulia ampuvia "tuliputkia", jotka selvästi vaarallisempia ampujilleen kuin viholliselle (puisia)
 - + kömpelöinä aseina käytettiin vain kaupunkien piirityksissä
- Böömin (nyk. Tšekinmaan) hussilaiset käyttivät ensimmäisinä tykkejä laajassa mitassa ja hyvällä menestyksellä kenttätaisteluissa
 - * Jan Husin johtama uskonnollinen liike, joka joutui asein puolustamaan olemassaoloaan katolisia (läh. saksalaisia) vastaan
 - * hussilaisten sotilaallinen johtaja Jan Zizka järjesti taisteluissa vähälukuiset joukkonsa vaunulinnaksi, jonka vaunuissa tykkejä + v. 1420 tienoilla hussilaiset löivät saksalaiset ja paavin lähettämät ristiretkiritariarmeijat useasti perin pohjin tykkitulen avulla
- espanjalaiset nousivat 1500-luvun alussa Euroopan johtavaksi sotilasmahdiksi
 - * mahti perustui käsituliaseiden omaksumiseen (hakapyssy)
 - * esp. armeijoissa suuria espanjalaisiksi neliöiksi kutsuttuja keihäsmiesosastoja
 - + suojasivat lähitaistelussa hakapyssymiehiä
 - + vihollisen torjuminen nimenomaan hakapyssymiesten tehtävä

* 1500-luvun alun Italian sodissa espanjalaiset runtelivat vuoron perään ranskalaisia ritariarmeijoita ja sveitsiläisiä keihäsmiesarmeijoita

⇒ panssaroidusta ritariratsuväestä luovuttiin yleisesti 1500-l

⇒ sveitsiläiset kadottivat sotaintonsa ja palasivat Alppi-laaksoihinsa (siitä asti pyrkimys pysyä erossa sodista)